

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din, Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo, — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 4. julija 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Ščitite domačo podjetnost

Da je treba domačo podjetnost posebej negovati, to spoznanje je že splošno poudarjeno in je uveljavljeno tudi v nekaterih zakonih. Še vedno pa se v praktičnem življenju dogajajo primeri, ko se nekateri uradniki ne zavedajo, da s svojim pretiranim birokratičnim ovirajo domačo podjetnost.

Tako se zlasti pogosto dogaja, da se predpisuje podjetniku, ki je tvegala svoj denar za ustanovitev novega podjetja, za vsako malenkost nova komisija. Vsaka takšna komisija velja denar, pomeni velik izdatek in vrh tega jemlje časa, a ustanovitveni stroški novega podjetja so že itak tako visoki, da je treba res imeti pogum, da se kdo odloči za ustanovitev novega podjetja.

Najbolj žalostno pa je to, da so naši upravni organi dostikrat poseben natančni, kadar ustanovlja novo podjetje domačin, da pa so mnogo bolj liberalni, kadar gre za dovoljenje tujemu podjetju. Ti zadnji sledovi naše nekdajne nesobode so pač najbolj žalostni.

Pa tudi sicer mora vsak, ki začne novo podjetje, premagovati silne težave. Na vsakem koraku treba plačati kakšno novo pristojbino, na vsakem koraku treba premagati kako novo težavo. Vse pa bi se lažje izvršilo, če bi se vsi uradniki brez izjeme zavedali, kako velike važnosti je v fiskalnem in socialnem pogledu vsako novo podjetje. Že davno vendar niso pri nas direktni davki glavni dohodek državne in samoupravnih blagajin, temveč indirektni. Če podjetje ne plača niti pare pridobnine ali družbenega davka, vendar ima od njega državna blagajna velik dobiček. Davek na poslovni promet plača prav vsako podjetje — in ta davek nikakor ni majhen —, vsako podjetje plačuje nadalje celo vrsto taks in ob ustanovitvi so te še posebno velike. Kakor hitro je podjetje ustanovljeno in ima nameščence, dobiva država tudi uslužbenški davek itd. Poleg tega dobe svoje dohodke tudi samouprave in socialne ustanove. Vsako novo podjetje je za davkarijo pridobitev, pa čeprav ima izgubo. Zato pa je treba, da že enkrat res zavlada v vsej naši upravi prepričanje, da se mora domača podjetnost pospeševati.

Zato bi bilo tudi treba, da bi se tudi zmanjšala ploha predpisov, ki kar neprestano dežuje na vsa podjetja. Res ni treba, da se izdajajo predpisi celo za čisto tehnične zadeve, ki se naj rešujejo v tehnikah, ne pa z zakoni. Višek upravne pretiranosti je, če se predpisuje celo velikost opeke, kakor da podjetniki sami ne bi gledali na to, da uporabijo najbolj prikladno opeko. Že celo nebolj zaslusano pa je, da se uporabljajo stari predpisi za nove iznajdbe. Tehnika napreduje tako hitro, da je ne more dosegati niti najbolj popolna moderna zakonodaja. Uporabljati potem za novo tehnično pridobitev predpise, ki so bili izdani, ko še nihče pojma ni imel o tej pridobitvi, je vendar malo preveč predrzna zahteva. A tudi takšni primeri so se pri nas že dogodili in seveda tudi z vsemi smešnimi posledicami.

Pri nas so razmere majhne in zato so srednja podjetja v večini. Mnogo teh srednjih podjetij ima

vse pogoje, da se razvijejo v velika, a se ne morejo razviti zaradi predsodka, ki ga imajo nekateri odločujoči faktorji do srednjih podjetij. Ti činitelji mislijo, da morejo napraviti dobro kako delo le velika podjetja, zlasti ona, ki so v tujih rokah. Zato oddajajo predvsem tem podjetjem vsa dela. Dostikrat razpisujejo tudi oddajo del tako, da jih v resnici zmore le velepodjetje. Mogli bi pa raz-

pisati dela tudi tako, da bi jih izvršilo več manjših naših podjetij, ki bi s tem tudi dobila možnost, da se usposobijo za večja dela in da si za taka dela nabavijo tudi potrebne stroje. Ne sme se zahtevati od srednjega našega podjetja, da ima vse stroje, če pa sploh ne dobi nikdar možnosti, da te stroje uporabi.

Danes se izda mnogo javnega denarja za razna javna dela. Ves

uspeh teh javnih del je polovičarski, če se ta dela ne oddajajo tako, da se z njimi pospešuje tudi domača podjetnost, če ne dobe ta dela tudi naša domača srednja in manjša podjetja. Načelo, da se mora domača delavnost pospeševati, naj ne velja le v teoriji, temveč tudi v praksi in naše vrhovne državne ter samoupravne oblasti morajo skrbeti za to, da se bo to načelo izvajalo z vso doslednostjo.

kvalificiranih delavcev lani vsaj dvakrat toliko ko po uradnih podatkih.

Kaj povzroča stalno nezaposlenost?

Vzroki nezaposlenosti so po piščevem mnenju dvojni: rastoči prirastek prebivalstva, ki se ne more več izseljevati, in racionalizacija ter mehanizacija v vsem našem gospodarstvu. Tako znaša prirast prebivalstva letno povprečno po 212.579, skupaj v 15 letih 3.188.697. Zadnja leta dosega prirast gotovo že po četrtil milijona, ki se mora uvrstiti celotno — ne samo del — v gospodarstvo. Razen tega imamo zaposlenih še 26.694 inozemcev in vračajo se nazaj mnogi naši izseljenci. To dokazuje, da moramo vse naše delovne sile zaposlovati doma in temu primerno se mora urediti in voditi vse naše gospodarstvo. 70% novih moči mora sprejemati kmetijstvo, 30% pa mestno gospodarstvo, to pa pri vedno večji racionalizaciji in mehanizaciji ter ob vedno večjem prilivu iz pasivnih pokrajin. Zato se mora najti čimprej pot za razbremenitev delovnega trga.

Pisec postavlja nato nekatere predloge in perspektive. Dodati pa moramo, da se tako veliko vprašanje ne bo moglo rešiti brez neodločujočega sodelovanja vsega gospodarstva in da moramo zato nujno zahtevati, da se takoj oživo-tvori v ustavi določeni vsedravnji gospodarski svet.

Občni zbor Zveze trgovskih združenj

XVIII. redna letna skupščina Zveze trg. združenj dravske banovine

bo v nedeljo dne 10. julija 1938. ob 9. uri dop. v dvorani Sok. doma v Logatecu.

Dan preje, t. j. v soboto, dne 9. julija ob 14. uri v istih prostorih predkonferenca.

Dnevni red skupščine:

1. Otvoritev in pozdrav predsednika.
2. Poročilo predsednika.
3. Računski zaključek za leto 1937.
4. Proračun za leto 1938.
5. Sprememba zvezinih pravil.
6. Predlogi in resolucije.
7. Slučajnosti.

V primeru nesklepnosti ob napovedani uri bo skupščina v smislu določila čl. 10., točka 1. zvezinih pravil eno uro pozneje prav tam in z istim dnevnim redom ter bo veljavno sklepala o predmetih dnevnega reda, ne glede na število navzočih delegatov.

Vsak delegat se mora na skupščini izkazati s poverilnico, ki mu jo izda uprava njegovega združenja.

Udeležba delegatov je tudi na predkonferenci brezpogojna in nujna, ker se bo na predkonferenci razpravljalo o predlogih združenj glede reorganizacije Zveze in spremembe pravil v smislu reorganizacije. Ravnotako bo na predkonferenci razprava o zveznih dokladah in predlogih združenj, ki so letos izredne važnosti. Zato prosimo vse zastopnike združenj, da prisostvujejo in sodelujejo polnoštevilno na predkonferenci.

Ljubljana, dne 27. junija 1938.

Predsednik

Zveze trgovskih združenj dravske banovine:
Stane Vidmar s. r.

Zunanje posojilo potrebujemo za dvig naše gospodarske delavnosti

Pred dnevi so poročali listi, da je Anglija dovolila Turčiji po zelo ugodnih pogojih veliko posojilo. Listi so nadalje poročali, da se bo tudi modernizacija grške vojske in mornarice izvršila z angleško denarno pomočjo. Nadalje smo čitali o dogovoru, ki je bil sklenjen med Anglijo in Romunijo, ki tudi priča o finančni pomoči, ki jo je začela izkazovati Anglija podonavskim in balkanskim državam. Pa tudi zadnja izjava angleškega ministra Simona dokazuje, da Anglija nikakor noče dopustiti, da bi bila Podonavje in Balkan gospodarska domena le ene evropske politične velesile. Zato je začela nalagati Anglija svoje kapitale v te države, zato se njeno zanimanje za Podonavje in Balkan stalno veča.

Mnenja smo, da bi morali to preorientacijo angleške gospodarske in finančne politike izkoristiti tudi mi. To tembolj, ker nam je zunanja finančna pomoč v današnjih časih naravnost nujno potrebna. Vidimo vendar, kako se vlada naravnost z vsemi silami trudi, da poveča domačo delavnost. V ta namen se razpisuje veliko notranje posojilo, izdala se je uredba o nalaganju poslovnih rezerv v državne papirje, ustanovljajo se družbe z več stotilijonskimi glavnici, predpisujejo se novi fondii, da se more z njimi zboljšati naše cestno omrežje, toda vsi ti naporii le še ne zadostujejo, ker so potrebe prevelike in ker se na drugi strani nalagajo s temi predpisi gospodarstvu tako velika nova bremena, da ne bodo mogle izostati tudi slabe posledice, ki bodo zavrlje domačo delavnost.

Vse te odredbe bodo sicer nedvomno domači delavnosti v korist, toda popolnoma ne morejo doseči svojega namena, ker je pri nas kapitala premalo in ker se pokaže takoj pomanjkanje denarja na drugi strani, če se preveč posveti pozornost eni strani. Mi nujno potrebujemo finančno pomoč iz tujine in zato bi morala veljati naša prva skrb, da izkoristimo trenja med velikimi silami in zainteresiramo zapadni kapital za naložbe v naši državi.

Seveda pa pripominjamo takoj, da je čisto nepotrebno, da bi nudili tujemu kapitalu poleg dobrih obrestii še tako velikanske privilegije, kakor jih imajo n. pr. borški rudniki in druge tuje družbe. Zadostuje, če nudimo tujemu kapitalu tako visoko obrestno mero, kakor v zapadnih državah ni običajna, nikakor pa ne smemo namenjati tujih posojil po pogojih, ki veljajo za kolonije. Naš položaj je danes mednarodno tako važen, da bi mogli napraviti iz tega vsaj dobiček.

Pri tej priliki pa je treba opozoriti še na naše trgovinske odnose s tujino. Dosedaj je bilo v glavnem tako, da smo izvažali v tujino polnovredne surovine in deželne pridelke ne po posebno dobri ceni, uvažali pa tuje industrijske izdelke, ki niso bili vedno tudi polnovredni. Če se je pripetilo, da je naše blago le nekaj zaostajalo od predpisane vrednosti, se je to takoj v znatni meri vračunalo v ceno, če pa smo uvozili tudi očitno manj vredne tuje fabrikate, pa se to ma ceni ni mnogo poznalo. Bilanca je bila za nas tako dejansko deficitna celo v onih letih, ko smo oficialno izkazovali veliko trgovinsko aktivnost. Dasi sami reven narod, smo delali, kakor da bi imeli vsega v takšnem izobilju, da moremo celo bogatejšim narodom poklanjati darove.

Moramo zato svojo zunanjo trgovino spremeniti in gledati na to, da nam prinese več dobička, kakor pa smo imeli doslej od nje. Naš izvoz nam mora ne samo prinesiti več direktnih koristi, temveč nam more biti v korist tudi indirektno pri iskanju tujih posojil. Naše žito, naše rude, naš les so vendar vrednosti, ki imajo svojo ceno in katerih cena bo najbrže še narasla. S tem svojim izvozom

moremo dati tudi jamstvo za plačilo zunanjih posojil. Ni nam treba iskati posojila s praznimi rokami in za vsako ceno. A tudi velikanski dobički, ki jih že dosega tuje družbe pri nas, so razlog, da se nam iz tujine posodi denar.

Moramo zboljšati cestno omrežje, dvigniti naš železniški promet, zboljšati naprave v naših pristaniščih, izvesti moramo velikanske regulacije in melioracije, elektrifikacija dežele zahteva tudi velika finančna sredstva, izvršiti moramo še celo vrsto drugih velikih javnih del — a za vse to nam manjka denarja. Ni misliti na to, da bi moglo naše preobremenjeno domače gospodarstvo spraviti skupaj vsa ta potrebna sredstva, saj naše gospodarstvo samo potrebuje pomoči, saj se večina naših domačih podjetij naravnost bori za obstoj.

Zato ponavljamo, da je za pomembno povečanje domače delavnosti neobhodno potrebno, da dobimo posojilo iz tujine. Čim prej se bo to zgodilo, tem prej bo oživljeno naše gospodarstvo, šele potem pa bodo dale pravi učinek vse one odredbe, ki jih izdajamo sedaj, da bi dobili sredstva za dvig domače delavnosti.

Brezposelnost še vedno narašča

Uradni podatki dokazujejo nezadostnost delovne preskrbe

V »Socialnem arhivu« za prve štiri letošnje mesece obravnava Bogdan Krekić »Delavsko nezaposlenost« v Jugoslaviji in ugotavlja presenetljivo visoko število brezposelnih, ki se kljub delnemu gospodarskemu zboljšanju še ni pričelo vidno manjšati, marveč bržkone še narašča. Žal pa naša uradna statistika sploh še ne obsega vsega delovnega trga, kar onemogoča popoln pregled zaposlenosti ter vsega gospodarskega razvoja.

Pisec je upošteval gospodarsko zboljšanje v letih 1935., 1936. in 1937., dvig v obrtni, industrijski in kmetijski proizvodnji, v notranjem in zunanjem prometu, v zbiranju hranilnih vlog, v delniških kapitalih in v javnih blagajnah. S to prosperiteto vzporeden je naravni dvig cen na vseh področjih, tako da je zboljšanje koristilo vsem posedujočim slojem.

Tudi večja zaposlenost je bila naravna. Od 538.826 v l. 1933. je število zavarovanih naraslo lani na 721.051 ali za 183.225. V tem številu pa še niso všteti rudarji in

železničarji, s katerimi vred bi bilo nad 920 tisoč registriranih delavcev. Ob tem dvigu zaposlenosti bi pričakovali, da brezposelnost popolnoma izgine, kar se pa ni zgodilo, čeprav so naše statistike kazale nižje število brezposelnih nego je sedanji prirastek zaposlenih. Pri samih borzah dela je bilo registriranih lani 186.445 brezposelnih, ki so iskali podpore. Drugi so za borze nedosegljivi, zlasti po deželi. Razen tega pa niso všteti tudi taki, ki niso imeli pravice prijavitii se na borzi dela. Teh je bilo še enkrat toliko; vseh skupaj pa je po Krekiću 491.189. In še to ni popolno število, ker je dejansko delokrog borz zelo omejen.

Slab razvoj zaposlenosti dokazuje tudi številke o nezaposlenih registriranih strokovnih delavcih v važnih mesecih 1937., in sicer je bilo teh junija 20.480, oktobra 20.308, novembra 24.211. V grafični stroki Bosne je bilo brezposelnih 346 oseb ali 31'05%, podobno pa velja za vse stroke v državi. Velja, da je bila nezaposlenost

Seja predsedstva Zveze trg. združenj

bo v soboto dne 9. julija 1938 ob 8. uri zjutraj v dvorani Sok. doma v Logatecu

s tem dnevnim redom:

1. Poročilo predsedstva.
2. Predlogi predsedstva za skupščino.
3. Obračun in proračun.
4. Reorganizacija Zveze.
5. Personalije.
6. Predlogi združenj.
7. Slučajnosti.

Radi važnosti dnevnega reda prosim vse člane, da se te seje gotovo udeležijo, da se pripravimo za popoldansko predkonferenco.

V Ljubljani, dne 27. junija 1938.

Predsednik
Stane Vidmar s. r.

Carinjenje ročne prtljage potnikov

Ker carinski organi, da ne povzročijo zamud vlakom, ne morejo vedno pregledati blaga potnikov, so dostokrat prisiljeni, da carini podvržene predmete zadržijo na obmejni postaji proti rezerwu ter jih potem z domačim tovarnim listom pošljejo po dispoziciji potnika oni carinarnici, ki naj ocarinijo blago. Da bi se mogli tudi ti potniki poslužiti ugodnosti, ki veljajo za blago, ki ga nosijo potniki s seboj, je odredil finančni minister, da morajo carinski uradniki, ki zadržijo tako blago, izdati potnikom potrdilo, v katerem se mora označiti: da je blago oz. so stvari, ki se naj ocarinijo, prišle kot ročna prtljaga potnika in da so njegova lastnina, da je dotični potnik dopotoval iz tujine z vlakom, pri čemer morajo carinski uradniki navesti, iz katere države je prišel potnik, številko njegovega potnega lista ter oblastvo, ki je izdalo potni list. Carinarnica, ki ocarinijo blago, sprejme tak tovarni list kot potrdilo o izvoru blaga iz označene države. Če vrednost potnikovih stvari ne presega 3000 din, izvrši carinarnica uvozno ekspedicijo po uradni dolžnosti in v knjigah za malenkostne stvari. Če pa je vrednost potnikovih stvari večja, potem se carinarnica poslužuje predpisov za carinjenje blaga večje vrednosti. Finančni minister pa nalaga carinskemu organu, da kljub tem predpisom skušajo po možnosti ocariniti blago potnikov ob prihodu na mejo in da se navedeni način ocarinjenja uporabi le v izjemnih primerih.

Dospelost davkov

Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148. zak. o neposrednih davkih v III. četrtletju 1938 v plačilo:

a) dne 1. julija 1938.: III. četrtl. obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družb. davka, davka na poslovi promet, davka na neozenjene osebe in vojnice;

b) dne 15. avgusta 1938. — I. polletni obrok zemljarine.

Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in mestnega načelstva v Ljubljani.

Konkurzi - poravnave

Razglašen je konkurz o premoženju **Conradija Riharda**, trgovca v Slovenski Bistrici, ker se je poravnalno postopanje ustavilo. Konkurni sodnik dr. Muhič, upravnik mase odvetnik dr. Pučnik. Prvi zbor upnikov dne 8. julija ob 9., ugotovitveni rok do 20. avgusta, ugotovitveni narok dne 3. septembra ob 9.

Uvedeno je poravnalno postopanje o premoženju neprot. trgovca z mešanim blagom **Joška Beraniča** v Litiji. Poravnalni sodnik Ivan Tratnik, poravnalni upravnik odvetnik dr. Šlibar. Narok za sklepanje poravnave dne 1. avgusta ob 9., rok za oglasitev do 25. julija.

Uredba o ustanavljanju poslovnih rezerv

Na podlagi § 104. finančnega zakona za l. 1938/39. je finančni minister predpisal uredbo o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih fondov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah posebnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah ko tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih fondov v državne vrednostne papirje. Uredba se glasi:

§ 1. — Vsa zavarovalna podjetja, vse ustanove socialnega zavarovanja in humanitarne socialne ustanove, zasebni denarni zavodi in združne organizacije morajo ustanoviti svoje rezerve oz. rezervne fonde, s katerimi bodo redno in pravočasno zajamčevali svoje pogodbenne obveznosti oz. krili vse morebitne izgube, nastale za časa svojega poslovanja.

§ 2. — Vsa zavarovalna podjetja, ki opravljajo katere koli posle v državi, morajo ustanoviti svoje matematične rezerve v roku in v višini, ki je predvidena v uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji.

Vlaganje po § 8. odst. 1. toč. a) in b) uredbe o nadzorstvu nad zavarovalnicami v višini 25% njih matematičnih rezerv se mora v celoti izvršiti v notranja državna in po državi zajamčena dolgoročna posojila v roku, ki je določen v uredbi.

Od prirastka matematičnih rezerv morajo vse zavarovalnice začenši z dnem uveljavljanja te uredbe ter po odbitku zneskov dovoljenih posojil zavarovancem na njih lastne police življenjskega zavarovanja vložiti najmanj 40% v notranja državna ali po državi zajamčena dolgoročna posojila. Te naložbe se morajo izvršiti za preteklo tromesečje najkasneje tekom prihodnjega tromesečja. Ostanek matematičnih rezerv se more naložiti v druge vrednosti na način, ki je predviden v uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnicami.

Prav tako morajo vse zavarovalnice, ki izvršujejo katere koli zavarovalne posle v državi, nalagati najmanj 40% prirastka statističnih rezerv in fondov v notranja državna in po državi zajamčena dolgoročna posojila.

Podružnice tujih podjetij

§ 3. — Poleg obveznosti po § 2. te uredbe morajo podružnice tujih zavarovalnic, ki opravljajo katere koli zavarovalne posle v državi, naložiti v notranja državna ali po državi zajamčena dolgoročna posojila celoten znesek njih dotiranega kapitala po uredbi o nadzorstvu nad zavarovalnicami, in sicer v roku 5 let po uveljavljanju te uredbe v enakih letnih obrokih.

§ 4. — Državni vrednostni papirji, ki jih tuje zavarovalnice polagajo kot kavejce za dovoljenje poslovanja v državi, se ne smejo upoštevati kot nalaganje v državna in po državi zajamčena notranja dolgoročna posojila po §§ 1. in 2. te uredbe.

Socialne ustanove

§ 5. — Ustanove socialnega zavarovanja in humanitarne socialne ustanove (Osrednji urad za zavarovanje delavcev ter njegovi krajevni uradi, pokojninski zavodi in fond, bratovske skladnice, podporni fond, ki izvaja obvezno socialno zavarovanje za primer bolezni, nesreče ali onemoglosti, starosti in smrti, morajo začenši z dnem uveljavljanja te uredbe naložiti v notranja državna ali po državi zajamčena notranja dolgoročna posojila najmanj:

60% razpoložljive gotovine kapitalnega kritja in premijskih rezerv,

50% razpoložljive gotovine zavarovalnih rezerv in svojih fondov.

To nalaganje se mora izvršiti postopno v vsem letu ter izkazati v 30 dneh po odobritvi letnega zaključnega računa.

Vse te ustanove morajo na isti način postopati tudi z gotovino, ki je bila naložena pred uveljavljanjem te uredbe v razne plodnostne vrednosti, v kolikor postanejo te naložbe razpoložljive za nove naložbe.

Rezervni fondzi zasebnih podjetij

§ 6. — Vsi zasebni denarni zavodi morajo imeti svoj rezervni fond, iz katerega bodo krili izgube, nastale v času njih poslovanja. Višina rezervnega fonda mora znašati najmanj 50% vplačanega osnovnega kapitala.

Fond se ustanovi na ta način, da se vanj vnese vsako leto najmanj 10% čistega dobička, dokler se ne doseže prej navedena višina. V primeru trošenja glavnice fonda za kritje nastale poslovne izgube, se mora takoj nadaljevati nalaganje iz čistega dobička, dokler se ne doseže zahtevana višina fonda.

Dohodki fonda služijo za povečanje njegove glavnice do dosege prej navedenega minimuma.

Z ustanovitvijo tega fonda ugasnejo obveznosti ustanavljanja obvezne rezerve po predpisih trgovinskega zakona.

Od vsot, ki služijo ustanavljanju fonda se mora naložiti najmanj 50% v notranja državna ali po državi zajamčena dolgoročna posojila. Ostanek se more naložiti v nepremičnine ali v katere druge vrednosti.

Nalaganje v državne vrednostne papirje v smislu prejšnjega odstavka se mora izvršiti najkasneje v 6 mesecih po odobritvi zaključnih računov.

§ 7. — Zasebni denarni zavodi, ki so že pred uveljavljanjem te uredbe ustanovili svoje rezervne fonde, se morajo, če že niso vložili 50% teh fondov v notranja državna ali po državi zajamčena dolgoročna posojila, prilagoditi predpisom te uredbe v roku 5 let po uveljavljanju uredbe, in sicer na ta način, da nalože vsako leto v notranja državna ali po državi zajamčena dolgoročna posojila primerne zneske, oz. najmanj petino predvidenega odstotka.

Denarni zavodi pod zaščito

§ 8. — Zasebni denarni zavodi, ki so pod zaščito, morajo v smislu uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihov upnikov postopati po določili § 7. te uredbe v roku 5 let, ko preneha njih zaščita ter z ozirom na stanje, v katerem se bo nahajal tega dne njih rezervni fond.

Ta rok pa se ne nanaša na nova poslovanja zavoda pod zaščito, za katera velja v celoti predpis § 6. te uredbe.

Rezervni fondzi kreditnih in zavarovalnih zadrug

§ 9. — Vse kreditne in zavarovalne zadruge, o katerih je govora v § 1. zakona o gospodarskih združenjih in ki morajo ustanovljati svoje rezervne fonde v svrhu kritja možnih poslovnih izgub, morajo v smislu § 60. zakona o gospodarskih združenjih nalagati v rezervni fond najmanj 20% vsakoletnega poslovnega presežka. Z združnimi pravili pa se more ta odstotek svobodno povečati.

Od zneskov, ki služijo za ustanavljanje fondov, se mora naložiti od dneva uveljavljanja te uredbe najmanj 50% v notranja državna ali po državi zajamčena

dolgoročna posojila. Ostanek se more naložiti v nepremičnine ali v druge vrednosti.

Nalaganje v državne vrednostne papirje v smislu prejšnjega odstavka se mora izvršiti najkasneje v 6 mesecih po odobritvi zaključnih računov.

Bilansiranje vrednostnih papirjev

§ 10. — Izjemoma od veljavnih zakonskih in statutarnih predpisov se morejo izkazovati vsi državni in po državi zajamčeni vrednostni papirji, nabavljeni v smislu predpisov te uredbe, v letnih zaključnih računih v isti vrednosti, po kateri so bili nabavljeni od dotičnih ustanov ali po nominalni vrednosti, če so se nabavili po višji vrednosti.

§ 11. — Vrednostni papirji notranjih državnih ali po državi zajamčenih dolgoročnih posojil, nabavljeni v smislu te uredbe, se ne smejo otujiti, založiti niti dati v zalogo brez predhodnega dovoljenja ministra za trgovino in industrijo oz. pristojnega ministra. Podrobnejša določila o tem se bodo predpisala s pravilnikom, predvidenim v § 14. te uredbe.

§ 12. — Kot vrednostni papirji notranjih državnih ali po državi zajamčenih dolgoročnih posojil, o katerih se govori v tej uredbi, se smatrajo poleg notranjih državnih in po državi zajamčenih dolgoročnih emisij tudi zadolžnice in obveznice zunanjih državnih in po državi zajamčenih posojil, ki so v obtoku v državi in v kolikor so njih kuponi izplačljivi v dinarjih in morejo biti predmet borznih transakcij na domačih borzah.

Odgovornost vodilnih organov

§ 13. — Upravni, nadzorni in vodilni organi vseh ustanov, obseženih po tej uredbi, so osebno odgovorni za pravočasno in pravilno izvrševanje in uporabljanje vseh teh določil.

V primeru neizvrševanja ali kršitve teh določil se morejo posamezne odgovorne osebe individualno kaznovati z globo od 5000 do 50.000 din ter s pogojem, da se izrečena globa ne more v nobenem primeru prenesti na breme same ustanove.

Kazen izreče finančni minister. Proti njegovi razsodbi je dopustna pritožba na državni svet v roku 30 dni po sporočitvi kazni.

§ 14. — Finančni minister bo izdal v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo ter s pristojnimi ministri s posebnim pravilnikom podrobnejša določila in postopek za izvrševanje te uredbe. S pravilnikom se bo tudi določil način izvrševanja potrebnega nadzorstva nad vsako v zakonu obsežno ustanovo.

§ 15. — Vsi zakoni in zakonska določila, ki so v nasprotju z določili te uredbe prenehajo veljati z dnem, ko stopi ta uredba v veljavo.

Veljati prenehajo tudi vse dosežane obveznosti v uredbi omenjenih ustanov, ki se nanašajo na obvezno nalaganje njihovih sredstev v državna in banovinska posojila.

§ 16. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

»Službeni list«

z dne 29. junija objavlja: Navodilo za sestavo proračuna mestnih občin za proračunsko leto 1939/40. — Pravilnik o delu pomožnega osebja v zdravstveni javni in privatni službi — Pravilnik o fondu za izvajanje regulacije v ljubljanski mestni občini.

Politične vesti

Stalni svet Male antante se sestane dne 20. avgusta v Beogradu. Na dnevnem redu konference so naslednja vprašanja: pogajanja z Madžarsko, vprašanje oboroževanja in skupna izjava vseh treh držav MA o manjšinskem vprašanju.

Posvetovanja češkoslovaške vlade z zastopniki nemške sudetske stranke glede narodnostnega statuta se niso dala nobenega uspeha, ker so sudetski Nemci nepopustljivi. Pogajanja pa so zastala tudi zaradi vsesokolskega zleta v Pragi. Listi pišejo, da je kljub vsem težavam vendarle pričakovati, da bo sporazum dosežen še v juliju.

Na zasedanju izvršnega odbora čl. republikanske (agrarne) stranke se je govorilo tudi o preureditvi uprave v zvezi z zahtevami sudetskih Nemcev. Češkoslovaška vlada je pripravljena izvesti decentralizacijo uprave in povečati jezikovne pravice manjšin, vendar ne sme zaradi tega trpeti državna suvereniteta.

Med Francijo in Turčijo je bil dosežen glede aleksandretskega sandžaka popoln sporazum, ki je bil še posebej potrjen s sklenitvijo prijateljskega pakta med obema državama. Ker je tudi med Anglijo in Turčijo doseženo popolno soglasje, o čemer najbolj zgovorno priča veliko angleško posojilo za turško oboroževanje, je s tem zagotovljeno ozko sodelovanje zapadnih demokracij s Turčijo.

Blum je obiskal ministrskega predsednika Daladiera in zahteval, da Francija še nadalje podpira republikansko Spanijo z orožjem. Daladier pa je njegovo zahtevo odklonil, ker temu nasprotujejo Angleži. Kljub temu Blum ne bo nastopil proti Daladierovi vladi.

Madžarski ministrski predsednik Imre dy bo odpotoval v spremstvu zun. ministra Kanye v Rim, odkoder odpotuje v London, da se sestane z angleškimi državniki. Madžarski drž. upravitelj Horthy pa odpotuje v Nemčijo, kjer se na povabilo nemške vlade udeleži splotitve nove nemške vojne ladje.

Turški parlament je sprejel zakon o amnestiji za vse politične delikte. Amnestija velja tudi za one, ki so pobegnili v tujino.

Gen. Franco je odgovoril na angleške note zaradi bombardiranja angleških trgovskih ladij. General Franco naglašja v svojem odgovoru, da so angleške ladje vozile tihotapsko blago in da so zato same krive za posledice tega tihotapstva. Ponudil je angleški vladi, da se določi pristanišče Almeria kot nevtralnno zatočišče za angleške ladje. Francov odgovor angleške vlade ni zadovoljil. Zlasti pa odklanja angleška vlada zahtevo, da se prizna gen. Franco kot vojskovođa se stranka, dokler ni rešeno vprašanje odhoda prostovoljcev iz Španije.

Ker so hoteli Japonci zasesti kitajski otok Hainan, da bi mogli na ta način popolnoma blokirati tudi južno kitajsko obalo in s tem preprečiti, da bi Kitajska še nadalje dobivala po morju orožje, sta vložile angleška in francoska vlada oster protest pri japonski vladi in zagrozile, da okupacije tega otoka ne bi mogle trpeti. Da bi bil protest še bolj učinkovit, so poslali Francozi pred otok svoje vojne ladje, katerim so se nato priključile še angleške vojne ladje. Po vsej verjetnosti bo francosko-angleški nastop zalagal.

Listi objavljajo japonske mirovne pogoje s Kitajsko. Ti pogoji vsebujejo naslednje štiri točke: 1. Kitajska mora vstopiti v protikomunističen blok. 2. Med Japonsko, Mandžurijo in Kitajsko se ustanovi carinska unija. 3. Japonska sme imeti še nadalje svoje posadke na Kitajskem. 4. Kitajska mora plačati vojno odškodnino. — Nobenega dvoma ni, da Kitajci o teh pogojih ne bodo hoteli niti razpravljati.

V Gdinji je bil izredno slovesno proslavljen poljski dan morja. Na proslavi je izjavil gen. Ksasnewski, da mora Poljska povečati svoje vojno brodogve in da je v ta namen vlada že sklenila, da bo v vsakem državnem proračunu 50 milijonov zlotov za povečanje poljske mornarice.

Iz Varšave se demantira vest nekih francoskih listov, da name-rava Hitler priključiti Gdansk Nemčiji. Demanti naglašja, da so to vest objavili listi, ki hočejo poslabšati poljsko-nemške odnose.

Med Anglijo in USA je bil podpisan nov dogovor o vojnih ladjah. Po tem dogovoru se poveča najvišja dopustna mera za vojne ladje od 35.000 na 45.000 ton, dočim je najvišji kaliber topov določen še nadalje na 40,5 cm. Novi dogovor je podpisala tudi Francija.

Prvi poljski vlak je prišel dne 1. julija v Kovno.

Denarstvo

Podaljšanje roka za položitev učinkovitih šilingov pri Narodni banki

Zbornica za TOI v Ljubljani opozarja, da bo Narodna banka (tako centrala, kakor vse podružnice) sprejemala od pooblaščenih zavodov učinkovite avstrijske šilinge radi zamenjave za dinarje pri nemški obračunski blagajni do vstevši 6. julija 1938. Pooblaščen zavodi bodo radi tega učinkovite šilinge sprejemali po odredbi Narodne banke le do vstevši 5. julija 1938.

Vloge so narasle

V maju 1938 so narasle vloge pri slovenskih hranilnicah za 6.326.116 din. Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so narasle vloge pri vseh 29 slovenskih samoupravnih hranilnicah v maju za 6.326.116 din na 1.070.846.022. Od tega odpade na vloge na knjižice 636.488.573 (porast za 1.842.349) in na vloge v tekočem računu 434.357.449 (porast 4.483.767). Vloge na knjižice so narasle pri 6 hranilnicah, vloge v tekočem računu pri 10 in skupne vloge tudi pri 10 hranilnicah.

Število vlagateljev na knjižice je naraslo za 31 na 127.425 (porast pri 6 zavodih), v tekočem računu za 54 na 6.507 (porast pri 9 zavodih) in skupno število za 85 (porast pri 7 zavodih) na 133.932. Gibanje vlog je torej vedno ugodno in dokazuje, da zaupanje vlagateljev v hranilnice in denarne zavode stalno narašča.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. junija navaja te izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 0,99 na 1.829,1.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so narasle za 53,6 na 395,26. Zato pa so padla razna aktiva za 58,5 na 2.208,7. Sprememba obeh poslavk je nedvomno v zvezi.

Vsota kovanega denarja se je povečala za 13,6 na 455,9.

Posojila so se skupno zmanjšala za 7,5 na 1.521,66, in sicer so padla menična posojila od 1.294,3 na 1.291,0, lombardna pa od 234,9 na 230,6.

Obtok bankoveev se je zmanjšal za 78,59 na 5.887,7.

Obveze na pokaz pa so narasle za 64,6 na 2.607,5.

Razna pasiva so se povečala za 15,3 na 362,5.

Skupno kritje je naraslo od 27,66% na 27,83%, samo zlato kritje pa od 27,37% na 27,58%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

*

Uradni tečaji za julij

Po odločbi z dne 28. junija 1938., št. 36.900/VIII., veljajo od 1. do 31. julija 1938. naslednji tečaji:

1 napoleon	298'50
1 zlata turška lira	339'70
1 angleški funt	238'—
1 ameriški dolar	43'30
1 kanadski dolar	43'10
1 nemška marka	15'—
1 zlot	8'20
1 belg	7'40
1 pengö	8'60
1 braziljski milreis	2'60
1 egiptovski funt	240'—
1 palestinski funt	237'—
1 urugvajski pezos	15'—
1 argentinski pezos	11'60
1 čilski pezos	1'20
1 turška papirnatna lira	34'50
100 albanskih frankov	1410'—
100 francoskih frankov	133'—
100 švicarskih frankov	1000'—
100 italijanskih lir	227'—
100 nizozemskih gold.	2400'—
100 bolgarskih levov	44'50
100 romunskih lejev	32'40
100 danskih kron	960'—
100 švedskih kron	1110'—
100 norveških kron	1085'—
100 pezet	250'—
100 drahem	39'—
100 češkoslov. kron	151'—
100 finskih mark	95'—
100 letonskih lat	810'—
100 iranskih (perz.) rialov	100'—

Tem tečajem je že prištet pribitek (*prim.).

Moč pisma v trgovini

Zanesljivo pravilo za uspeh

Samo nekaj korakov je tja do poštne nabiralnice — napišite pismo! Odkrhnite drobce od svojega srca in spravite ga v stik s papirjem; nedogledna je pot pred njim.

Napišite pismo svoji materi ali svojemu očetu, svoji sestri, svojemu bratu, svoji ljubici, svojim daljnim sorodnikom. Jih imate radi? Potem to dokažite s svojim pismom. So daleč od vas? Potem skrajšajte razdaljo med seboj in njimi s pismom. Napišite jim pismo: napravili jim boste prav tako veliko veselje, kot ste ga doživeli sami, ko ste zadnjič dobili pismo od njih.

Spomnite se radosti, ko vam pismo dostavi, katerega naslov je napisan z vam ljubo roko. Koliko srečnega presenečenja užijete, ko dobite na vas naslovljeno pismo. Zato napišite — napišite pismo!

Napišite pismo oni stari sorodnici, ki bo čakala samo še malo dni, prijatelju svojega očeta, prijatelju svoje družine, vsem onim, ki so člani verige med preteklostjo in med sedanostjo. Ne čakajte, da te dobre duše umro. Napišite jim zdaj pismo, da jim z njim vlijete nekaj veselih ur v njihove stare dneve. Sedite in pričnite takoj pisati.

Pišite o pisatelju, čigar knjiga vam je snoči prinesla toliko sreče in radosti. Napišite pismo karikaturo, čegar slika vas je danes zjutraj spravila v tako razigrano razpoloženje; učitelju, ki vas je pred 20. leti navduševal za vse dobro, zdravniku, ki je rešil življenje vašega otroka; svojemu prejšnjemu gospodarju: dokažite mu, da vaju nekaj več družijo kot samo plačilna kuverta. Bodite človek — napišite pismo!

V javnem življenju poznate gotovo moza, ki se zanj navdušujete in ki mu verujete. Napišite mu pismo, polno hvale in dajte mu vzpodbude. Da ste z njim »v duhu« istega mnenja, ni zadostno — razlijte svojo duševnost v pismo. Nikakor ne moremo biti vsi pionirji, pa tudi ne križarji in zvezni svetniki, toda pomagati jim moremo, da vztrajajo na prav poti, da dosežejo uspehe, če jim pokažemo s pismom, kako zelo jih cenimo.

Napišite pismo in bodite darežljivi! S pohvalo, z navduševanjem; razkrijte svoje zanimanje, razumevanje in svojo hvaležnost. **Najprisrčnejša, najdobrotnejša in najodkritosrčnejša vseh umetnosti — je umetnost pisati pisma.** Veliki možje kot Washington, Franklin, Lincoln, pa tudi vsi največji možje vseh narodov so zelo radi in redno pisali pisma. Napišite pismo. Napišite ga s svinčnikom, s peresom ali pa s pisalnim strojem. Poslužite se kakršnega koli že papirja in četudi ne znate slovnice. Kajti ni važno, kaj pripovedujete in kako pripovedujete; lepota in zlato leži v pismu.

Pismena napaka se more spremeniti v stisk roke in packa v solzo veselja.

Ali se vam morda nudi možnost nastavitve? Ali morda kakega naročila?

Ali je vaša bit zrasla z vašo trgovino? Napišite pismo! Potem napišite drugo pismo. Ni je trgovine in ne človeka, ki je zaupal v pravilo: »Napišite pismo!« pa bi bil deležen neuspeha. Kajti edino prava pot je, da napišete pismo.

Denarni zavodi v Sloveniji ne bodo na dan Sv. Cirila in Metoda poslovali.

Nemško finančno ministrstvo je odredilo, da se avstrijska zlata krona pri preračunavanju carinske tarife ne računa več po 1,22 marke, temveč le po 0,90.

Po objavi angleškega zakladnega urada je imel angleški izravnalni fond koncem marca 42,5 milijona unč zlata. Angleška banka pa vrhu tega še 76,8 milijona unč zlata v skupni vrednosti 835 milijonov funtov ali okoli 200 milijard din.

Poskusite, potreba pisanja pisem bo prišla sama od sebe. Veliko veselja in mnogokatera prijetna iznenadenja vas čakajo. Premislite boste pisma. Nepričakovano vam bo kdo nudil pomoč. Vse, kar v pismih nudite, se vam bo tisočkrat povrnilo.

Napišite pismo! Če hvalite ali če se zahvaljujete, ali če priznavate: »Ljubim te«, ne pozabite nikoli: za nobeno pismo se vam ni treba opravičevati.

Ta članek je napisal James Mangan. Ameriška poštna uprava je sestavek porabila s pridom za pospeševanje pismenskega prometa. — Kaj niso ti-le Američani čudni ljudje, da delajo reklamo za povečanje pismenskega prometa? Pri nas se brez reklame na ljubljanski pošti zbere toliko pisem, da so jim poštarji komaj kos.

»Napišite pismo« — ta nasvet velja v prvi vrsti za trgovce. Na dan moremo govoriti morda z 20 ali celo s 50 ljudmi, toda pisati moremo 2000 ali 5000 osebam. Če pismo napišemo z razumom in če ga navdahnemo s svojimi prodajnimi izkušnjami, bomo dosegli uspehe, ki bi jih sicer smatrali za nemogoče.

Wolfer, specialist za prodajo s pomočjo pisem, pravi: Med mojimi naročniki je nekaj trgovcev, ki so pred 10 leti pričeli s trgovino, danes pa zaradi rednih pismenih prodajnih prizadevanj vodijo v svoji stroki.

Kako naj izrablji v svoj prid trgovec to pravilo za uspeh?

Ako ste **tvorničar**, pregledajte spisek vseh svojih naročnikov ter postavite spisek podobnih trgovin, ki si jih želite za svoje odjemalce. Potem napišite pismo. Pripovedujte jim, zakaj naj bi pri vas nakupovali. Povejte jim, zakaj vaši dosežani odjemalci od vas kupujejo. Isti razlogi, ki so vaše današnje stranke privabili k vam, vam bodo tudi one druge trgovine spreobrnil v naročnike.

Če morda ne dosežete uspeha s prvim pismom, ga boste morda dosegli s tretjim ali s petim. Pet pisem še vedno manjši strošek kot pa osebni obisk!

Pišite vedno in vedno pisma onim ljudem, ki jih obiskujete vaši potniki ali zastopniki, kajti taka pisma se posebno izplačajo!

Pišite redno tudi svojim odjemalcem. Ne pošiljajte samo okrožnic ali pa morda samih cenikov, temveč osebna pisma. Zahvalite se onim naročnikom, ki redno plačajo, z nekaj prijaznimi besedami; opominjajte one, ki ne plačujejo o pravem času, s človekoljubnimi pismi, in vaš denar bo tudi v težkih časih kaj pravilno prihajal v vašo blagajno.

Pišite onim strankam, ki ne kupujejo toliko, kot so prej kupovale in marsikatera bo bolj na vas

mislila. Pišite pismo tudi onim nezvestim odjemalcem, ki se že pol leta ali morda celo leto niso več pri vas zglasili, in — z nekoliko dinarji boste svoj promet močno poživili. Saj je vendar veliko lažje pridobiti nezvestega naročnika kot pa prikleniti nase novega odjemalca!

Pišite svojemu naročniku za novo leto, ali če je dosegel kak uspeh ali če je svojo trgovino povečal, pišite pa mu tudi, če ga je doletela nesreča v trgovini ali če je morda obolel.

Nikar ne mislite, da morajo biti ta pisma pisana na pisalni stroj; tudi čedno in lično razmnožena pisma učinkujejo enako dobro, če iz njih izhaja osebnostni prizvok in če so prijazno pisana ter razodevajo vaše polno umevanje tujeja položaja.

Če ste **detajlist** in če nimate nobenega spiska svojih odjemalcev, napravite si ga. Zlata je vreden. Če vam pa morda ni znan naslov katerega izmed rednih kupecev, recite mu ob prvem nakupu: »Ali bi mi ne hoteli povedati svojega naslova? Tu pa tam se dogodi, da morem kaj nuditi po posebno ugodni ceni, pa bi tako blago v prvi vrsti rad prodal svojim rednim odjemalcem.« V kratkem vam bodo znani vsi naslovi.

Nabavite si spisek naslovov družin, ki bi mogle postati vaši odjemalci. Pošiljajte na naslove obeh spiskov prijazna, osebna prodajna pisma, in če boste ta napor vzdržali samo nekaj mesecev,

boste videli, kako zelo se taka pisma izplačajo.

Največja napaka, ki jo trgovci velikokrat zagreše, je, da nimajo s tem delom pravega potrpljenja in da ne vzdrže do konca. Preveč pričakujejo od prvega pisma, da bi po treznem premisleku morali sami priti do tega, da prvo pismo ne more prinesiti več uspeha kot pa na primer prvo potovanje sposobnega zastopnika.

Premislite pa tudi, kako velika možnost uspeha čaka one trgovce, ki se ne strašijo in vzdrže, ki ne vržejo puške v koruzo in ki odločno gredo za svojim postavljenim ciljem! Ni ga bolj zanesljivega pravila za uspeh kot: »Piši redno lična, prijazna in prepričevalna pisma svojim odjemalcem in pa tudi nestrankam.«

Ne napravite si prevelikega spiska naslovov. Vzemite v seznam samo tiste naslove, ki za vašo trgovino res pridejo v poštev — tako rekoč elito naslovov.

Potem se odločite, koliko denarja morete za pisemsko obdelovanje strank v letu izdati. Ne hranite pri tem! Kajti pisanje pisem, ako jih pošiljate v rednih rokih, se zelo izplača! Zato dokončajte svoj letni načrt z železno energijo. Ne dajte se begati in ne popustite! Lahko izvršite spremembe v svojem letnem načrtu, če so potrebne, toda v glavnem pojdite po začetni poti za vsako ceno!

Ni važno, kaj prodajate, ali ste lastnik male trgovine ali velikega podjetja. Vedno bo poštna znamka še najcenejši izdatek za vabljenje k nakupu, če se med vašimi reklamnimi sredstvi nahaja tudi pismo, prijazno prepričevalno, polno navdušenja in izkustev, pismo, ki vas napravi za sposobnega trgovca.

I. državna obrtna razstava v Beogradu

Obrtniška zbornica v Beogradu organizira s sodelovanjem drugih obrtniških zbornic v državi I. drž. obrtno razstavo v Beogradu, ki naj bi bila od 8. do 25. oktobra 1938.

Namen razstave je pokazati ustvarjajočo sposobnost naših obrtnikov ter zlasti predstaviti razvoj našega umetnega obrta. Drugi namen razstave je, da seznanijo javnost z izdelki naših obrtnikov ter da napravi za te izdelke potrebno reklamo. Zlasti pa bo skušala razstava odpraviti razne predsodke, ki jih goji znaten del naše javnosti proti domačim obrtniškim izdelkom. Razstava hoče vplivati vzgojno na obrtnike, da jim pokaže dovršeno izdelane izdelke, na drugi strani pa tudi na občinstvo, da se to prepriča o visoki kvaliteti izdelkov naših obrtnikov.

Razstava bo imela več oddelkov, tako: kulturno-historičen, organizacija obrtništvu, obrtniški tisk, vzorne delavnice idr. Organizatorji razstave nameravajo prire-

ditelj za časa razstave tudi več prireditelj, tako modno revijo, nagradna tekmovanja, razstavo pomočniških in vajenskih izdelkov itd.

Pokroviteljstvo nad razstavo je sprejel Nj. Vis. knez Pavle, ki je s tem vidno poudaril pomen obrtništvu in obrta za naše domače gospodarstvo.

Pogoji za razstavljalce so naslednji. Kvadratni meter razstavne prostora v paviljonih se odda po 30 din, kvadratni meter na odprtem prostoru pa po 15 din. Revnim obrtnikom se bo omogočil tudi potreben prostor brezplačno. Posebne ugodnosti bodo dovoljene obrtnikom za kolektivno razstavo izdelkov ene stroke. Razstavljeno blago se bo brezplačno poslalo nazaj razstavljalcem. Razstavljalci tudi ne bodo plačali nobenih mestnih taks. Vse podrobne informacije daje Zanatska komora v Beogradu.

Naročajte »Trgovski list«!

„Brunka“

Besedo »brunka« v »mostu« črnomaljskega »kola« — (v Črnomalju govore vsi: črnomaljski, a ne: črnomaljski; Črnomalj [Črnomalj] je analogna tvorba, kot n. pr. Batomalj [Hrv. Primorje], Drgomalj [vrh v Gorskem kotarju], kakor je tudi sicer belokranjska nomenklatura v mnogih primerih sorodna, ali pa enaka bližnji hrvatski; o tem več na drugem mestu!) — razlaga g. A. D. v »Življenju in svetlu«, 23. maja 1938., iz nem. »Wrucke« — brukev (repa); tudi razlaganje iz nem. »Brücke« se mu ne zdi nedovoljeno; le moja razlaga (v dolenski številki »Trgovskega lista«) v smislu vidovite (modre — weise Frau) žene v zvezi s starogermansko Albruno se mu zdi predaleč.

Odgovarjam g. A. D. na kratko:

Menim, da zadostuje navesti poljsko »brunčadlo«, ki pomeni nekakšno »divje dekle«, da moja vzporedba »brunke« z »Albruno« (Tacit, Germania, 8. pogl.) ni baš nemogoča. Beseda »brukev« pa je Belokranjecem čisto tuja in jo menda poznajo samo Poljaki; saj je Belokranjecem celó beseda »češplja« (iz bavarske Zwetschke) nedomača; govorimo samo — sliva. Tudi »prunger« metliškega kola ni iz »Brücke«, temveč — verjetneje — iz »Baumgarten« — pungart, ki se menda ponavlja tudi v primorskih krajevnih imenih, kot n. pr. Brgud (pri Benkovcu) in Brgat (pri Dubrovniku).

Toda »Brunka« je kot žensko ime **dokumentirano** v ženski narodni pesmi iz Perasta v Boki Kotorski, Vukove zbirke narodnih pesmi 1. zv., 495: »Jadna mi se pomamila, Brunko.« O tem navaja »Rječnik« Jugoslav. akad. zn. i umj., Zagreb: »Brunka f. ime žen-

ske u jednoj pjesmi iz Perasta; može biti da i nije pravo ime, nego je tako nazvano crnomanjasto čeljade, kao crnjka, tada bi bilo od brun.« Čakavska beseda »brún« pa pomeni (v. Bernekerjev etim. slovar) — črnkljast, brinet; — brunka: brinetka. »Brunka« mostu črnomaljskega »kola« se torej vsekakor nanaša na »divojko« v »zeleni gori« — predplesa (prim. »predples« in »ples« z nemškimi »leich«-om; lahajti).

Tudi belokranjskemu »Zelenemu Juriju« (ki pa ga poznajo tudi Hrvatje) ne bi jaz iskal sorodnika v (pre-)erotičnem Jarilu (kot ju vzporeja F. Marolt), marveč se mi zdi, da mu je bližji nemški »Malkönig« (Pfingstkönig); črnomaljski »Zeleni Jurij« je včasih naravnost nastopal v zvezi z mlajem (Maibaum). — Kot pri vsem, tako so tudi na tem področju najprva — dejstva.

Dr. Martin Malnerič.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. železnic v Subotici sprejema do 7. julija ponudbe za dobavo 220.000 kg negašenega apna.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 8. julija ponudbe za dobavo gume za kolesa; 16. julija 5500 m konopne-jadrenine; do 25. julija 20.000 kg testenin in do dne 1. avgusta raznih cevi.

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 8. julija ponudbe za dobavo steklarskega in mizarskega kleja ter lesenih držajev za lopate, krampe in kladiva ter kompletnega predsignalna s svetilklo.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 13. julija ponudbe za dobavo vodovodnih pocinkanih cevi, kavčukastih spirarnih cevi, volt. ampermetra, mazalje in do 20. julija emajlirane posode, raznih kož ter oddajo 220 kom. starih pil za brušenje.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 13. julija ponudbe za dobavo jeklene pocinkane vrvi, 1000 m dvožilnega gumenega kabla ter 100 kg elektrod.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 14. julija ponudbe za dobavo 10.000 kg negašenega apna; do 21. julija smrekove skorje; do 28. julija emajlirane posode, raznih kož ter oddajo 220 kom. starih pil za brušenje.

Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 11. julija ponudbe za dobavo raznih pisalnih in risalnih potrebščin; do 18. julija krp za čiščenje; do 19. julija stekla, celuloida, bele kovine, suknja, ripsa, stekla za okna, vodovodnih potrebščin in potrebščin za kopalnice, strojne bronce, bele zemlje, čopičev, raznega papirja, konopne vrvice, kaustične sode.

Uprava vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 29. julija ponudbe za dobavo olja za mazanje, do 30. julija kartona; do 1. avgusta cevi in ventilov; do 3. avgusta žice, okovja, žebeljev; do 4. avgusta razne pločevine; do 5. avgusta krp in bombaževine; do 6. avgusta raznega jekla in do 8. avgusta raznega orodja in pribora za merjenje.

LICITACIJE:

Razpisane so ofertne licitacije za dobavo ovsa, in sicer dne 11. julija v intendanturi divizijske oblasti v Zagrebu; dne 14. julija v Ljubljani in dne 16. julija v Osijeku.

Dne 12. in 13. julija bo pri Vojno-sanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo sanitetnega materiala (vate), dne 22. julija za dobavo dvokolic za ranjenje.

Dne 14. julija bo pri Upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za nabavo amonijakovega solitra.

Dne 14. julija bo pri garnizijski upravi v Mariboru licitacija za oddajo del električne instalacije v vojašnici v Mariboru; dne 28. julija za popravilo kopalnice.

Dne 15. julija bo v pisarni referenta inženjerije dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del na popravilu vojašnice v Mariboru.

Dne 15. julija bo pri komandi podvodnega orožja v Kumboru licitacija za dobavo alkaličnih akumulatorjev.

Dne 16. julija bo pri direkciji drž. železnic v Sarajevu licitacija za napravo visokega dimnika pri glavni žel. delavnici v Sarajevu; dne 19. julija za dograditev žel. zgradbe v Sarajevu.

Uprava zavoda »Sarajevo« v Sarajevu sprejema do 23. julija ponudbe za dobavo raznega usnja.

Dne 22. julija bo pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo manometrov in rezervnih delov; dne 25. julija železa za izdelavo vijakov in matic in 26. julija jekla za vzmeti.

Dne 22. julija bo pri Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo naprave za centralno kurjavo; dne 29. julija za dobavo električne naprave.

Dne 3. avgusta bo pri Direkciji pomorskega saobračaja v Splitu pismena licitacija za nabavo potrošnega materiala.

PRODAJE:

Dne 25. julija prodaja Vojno-sanitetski zavod v Zemunu z ofertno licitacijo 6.000 kg stare konjske grive.

Dne 28. julija prodaja Vrbaski žandarmerijski polk v Banji Luki z ofertno licitacijo odpadke od suknja, bombaža, usnja, železa i. dr. (Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Gospodarski program vlade

Izjava min. predsednika dr. Stojadinovića

V Borskem rudniku je bila slovesno blagoslovljena elektrolitična rafinerija bakra. Svečanosti se je udeležil tudi predsednik vlade dr. Stojadinović, ki je imel pri tej priliki daljši govor o gospodarskem programu vlade. Med drugim je dejal:

Minister za gozdove in rudnike je pred dvema letoma objavil naše gospodarsko načelo, da se mora naše rudno bogastvo predelovati le z našimi domačimi delovnimi močmi. Takrat je mislil v prvi vrsti na pridobivanje aluminija, bakra in železa. Ta naš program je sedaj v celoti izveden. Postavljene so bile železarne v Zenici, tvornica aluminija v Šibeniku in danes odpiramo livarno za elektrolizo bakra v Boru. Teh rud ne bomo več izvažali kot surovine.

Končan je prvi del našega programa in sedaj se mora začeti takoj izvajati drugi. Ta program zahteva, da dosežemo isto, kar smo dosegli glede bakra, kmalu še tudi glede svinca in cinka. Temu cilju bosta služili novi topilnici v

Kosovski Mitrovici in v Šabcu. Hočemo pa tudi, da se proizvajajo doma zadostna količina jekla in to nalogo bo izpolnila z državnim kapitalom ustanovljena delniška družba »Jugoslovanski čelik«, ki bo imela 600 milijonov din delniške glavnice.

Pri Bakru bomo postavili novo tovarno za izdelovanje telefonskih kablov. Ne bomo kupovali več kablov v tujini, temveč jih sami izdelovali doma. Stotine milijonov bo s tem ostalo doma v državi.

Za razvoj naše bogate države potrebujemo predvsem kapitala. Iskali ga bomo zlasti na domačem trgu in temu namenu služi štiri-milijardno notranje posojilo.

Še dolgo pa bomo navezani na tuj kapital. Ta pa ne sme biti za nas izžemalac. Tudi zanj mora veljati načelo, da so državni in narodni interesi nad vsemi drugimi. Uprava borskih rudnikov je to pravilno razumela in ustanovila novo tovarno, da bomo sedaj doma pridobivali čist baker.

Pobiranje skupnega in luksuznega davka

pri uvoznem carinjenju poštnih pošilk

Radi enotnega in pravičnega pobiranja skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka ob carinjenju poštnih pošilk, prispelih iz inozemstva, je predpisal finančni minister na podstavu prvega odstavka člena 14. uredb o skupnem davku na poslovni promet in člena 273. carinskega zakona tale postopek za pobiranje skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka ob carinjenju poštnih pošilk, prispelih iz inozemstva:

1. Če pri pošiljki iz inozemstva ni računa ali ga prejemniki blaga ne predlože carinarnici pred opravljeno ocarinitvijo, se morata skupni davek na poslovni promet in luksuzni davek preračunati in pobrati po petkratnem znesku odpadajočih carinskih davščin.

2. Če je pri pošiljki iz inozemstva račun ali ga predlože prejemniki blaga carinarnici pred opravljeno ocarinitvijo in je vred-

nost, navedena v računu, višja od vrednosti, navedene v tuji deklaraciji ali z njo enaka, se morata skupni davek na poslovni promet in luksuzni davek preračunati in pobrati po vrednosti, navedeni v računu.

3. Če je pa vrednost v prispelim ali predloženem računu manjša od vrednosti, navedene v tuji deklaraciji, se mora vzeti v osnovo za preračun in plačilo skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka vrednost, navedena v tuji deklaraciji.

4. Če misli carinarnica, da je vrednost po računu ali po tuji deklaraciji očitno prenizka, je vzeti za davčno osnovo petkratni znesek odpadajočih carinskih davščin.

5. Ob overitvi računa zaposleni uradniki so poleg ostalih podatkov dolžni zapisati nanj tudi vrednost, ki je vzeta v osnovo za preračun in plačilo skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka.

Doma in po svetu

Predsednik vlade dr. Stojadinović je napravil potovanje po južni Srbiji. V Skoplju se je udeležil slovesne blagoslovitve temeljnega kamna za novo bansko palačo in novo žensko realno gimnazijo.

Ministrski svet je izdal uredb o zmanjšanju carine na nafto, ki jo uvažajo kartel »Standard«, »Astra« in »Shell« na 1'50 zlat. dinarja za 100 kg.

Za novega češkoslovaškega poslanika v Beogradu je bil imenovan dr. Jaroslav Lipa, dosedaj čl. poslanik v Letoniji.

Srbski književnik Milan Rakić, ki je bil tudi naš poslanik v Rimu, je v Zagrebu nenadoma umrl.

Ustanovi se novo poslaništvo Jugoslavije v Rio de Janeiru in generalni konzulat v Hamburgu.

Zopet se objavljajo vesti, da pride dr. Maček v kratkem v Beo-

grad. Vest pa ni dosti verjetna, kar potrjuje tudi »Hrvatski dnevnik«, ki pravi, da bo sicer prišlo do sestanka med dr. Mačkom in združenjo opozicijo, da pa kraj sestanka še nikakor ni določen.

Na vsesokolski zlet v Pragi je odpotoval minister za telesno vzgojo dr. Miletić.

V nedeljo so se začele v Pragi glavne svečanosti in priveditve X. vsesokolskega zleta. Udeležba na zletu je celo za Prago izredna in je samo v soboto prišlo v Prago 150 posebnih vlakov. Po mnenju praške policije je naraslo število praškega prebivalstva v zletnih dneh za četrto milijona. Na zlet so poslane skoraj vse države svoje posebne zastopnike. Veliki svetovni listi so poslali na zlet nad 200 posebnih poročevalcev. Zanimanje za zlet je povsod izredno. Od gostov je praško prebivalstvo posebno toplo pozdravljalo jugoslovanske Sokole. Najbolj pa je bil aklamiran oddelek jugoslovanske vojske, ki ga vodi general Kukavičić. Naši vojaki so se pripeljali po Donavi v Bratislavo, od tu pa so odpotovali skupno z oddelkom romunske vojske v Prago, kamor so prišli danes v ponedeljek. — V nedeljo ob 3. popoldne je bil na ogromnem stadionu prvi javni nastop, katerega se je udeležilo 300.000 ljudi. — Jubilejni vsesokolski zlet v Pragi je prekosil vse dosedanje.

Pri mednarodnih telovadnih tekmah v Pragi, ki so bile ob priliki sokolskega zleta, so dosegli češkoslovaški Sokoli I. mesto, švicarski gimnasti 2., jugoslovanski Sokoli 3. in Francozi 4. mesto. Pri tekmah ženskih vrst so dosegle 1. mesto

Čehoslovačkinje, drugo Jugoslovanke, 3. Poljakinja in 4. Bolgarke. V jugoslovanskih tekmovalnih vrstah so bili skoraj samo Slovenci in Slovenke.

Na skupščini zveze knjigarniških organizacij kralj. Jugoslavije v Zagrebu je bila soglasno sprejeta resolucija, ki se izreka proti vsaki etatizaciji in monopolizaciji zlasti šolskih knjig ter zahteva, da velja za gospodarsko življenje načelo svobodne tekme.

Univ. docent dr. Roman Kenk v Ljubljani je bil povabljen kot profesor na univerzo v San Juan v Portorico v Združenih državah Sev. Amerike.

V sredo je bil slovesno odprt Poštarski dom na Pohorju, ki bo služil kot okrevališče za poštne namence. Poštari so si postavili s tem svoj tretji dom ter imajo sedaj morskou okrevališče v Kaštel-Lukšću, gorsko na Pohorju in kopališče v Vrnjački banji.

Pšenična letina v Vojvodini bo po sedanjih poročilih srednje dobra. Ker se je žetev že začela, je padla cena pšenice in notira sedaj na novosadski borzi potiška pšenica po 222'50 do 227'50, dočim je še pred enim tednom bila po 255 do 257'50 din. Romunija bo imela letos prav bogato žetev ter bo mogla izvoziti okoli 150.000 vagonov pšenice.

Rafinerija mineralnega olja »Ipoik« v Osijeku je sklenila, da se spremeni v delniško družbo z delniško glavnico 2 milijona din in da prenese svoj sedež v Beograd, ker so v Beogradu davki mnogo manjši.

Družba »La Dalmatienne« bo postavila letos šest rotacijskih peči najnovejšega sistema za proizvodnjo feromangana. Kapaciteta teh peči bo znašala 10.000 ton na leto. Družba je imela dosedaj le eno rotacijsko peč.

Vinaria, d. d. vinogradnikov v Ptujju je stopila v likvidacijo. Likvidatorja Franc Vidmar, ravnatelj mestne hranilnice v Ptujju in odvetnik dr. Fermevc v Ptujju.

Zunanja trgovina

Poljsko-jugoslovanska trgovinska pogajanja so se začela v Beogradu. Prihodnji sestanek nemško-jugoslovanskega lesnega odbora bo 8. avgusta v Jugoslaviji.

V Beograd je prišel portugalski delegat Roque de Costa, da prouči možnosti poglobitve trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Portugalsko.

V Beograd pride angleška komisija strokovnjakov, da prouči možnost povečanja trgovine med Anglijo in Jugoslavijo. Zlasti bo komisija posvetila svojo pozornost vprašanju, katere predmete bi mogla Anglija v večji meri uvažati iz Jugoslavije.

Naši uvozniki avstrijskega blaga so že do konca maja poravnali vse svoje obveznosti v višini okoli 30 milijonov din. Naši izvozniki v Avstrijo pa še niso prejeli niti četrtine svojih terjatev plačanih.

Angleško-nemška gospodarska pogajanja so se nepričakovano ugodno zaključila. Nemška vlada je izjavila, da priznava avstrijske dolgove, za katere je jamčila Anglija, in se zavezuje, da bo redno

»Službeni list«

z dne 2. julija objavlja: Navodila za sestavo občinskih proračunov za proračunsko l. 1939/40. — Uredbo o spremembah v uredbi o obsegu poslovanja stavbenih obrtov, ustanovljenih pred uveljavitvijo zakona o obrtih — Postopnik za pobiranje skupnega in luksuznega davka pri uvoznem carinjenju poštnih pošilk — Navodila za uporabo odločbe ministrskega sveta M. S. br. 50/1938 o spremembah uvozne carinske tarife — Ukinitve čl. 5. pravilnika o dajanjem dovolitev za proizvajanje bioloških proizvodov — Popravek v naredbi min. za soc. politiko in ljudsko zdravje o določitvi nevarnostne tabele — Razglas banske uprave o volitvah obč. odbora v občini Sv. Križ pri Kostanjevici.

Občni zbori

Redni občni zbor tvrdke Ljudevita Marx, tovarna lakov d. d. v Domžalah bo dne 12. julija ob 11. v Ljubljani, Beethovnova ul. 14. Občni zbor Narodne tiskarne v Ljubljani d. d. je sklican za 11. julij ob 10. uri v uredniških prostorih.

Terjatve se morajo prijaviti v treh mesecih.

Angleška vlada je dovolila družbi Trepča Mines Limited, da sme povečati svojo delniško glavnico za 400.000 funtov. V ta namen bo družba izdala 1.000.000 delnic po 5 šilingov. Z novim kapitalom bo družba postavila topilnico svinca v Zaječarju in topilnico cinka v Šabcu.

Ravnateljstvo železarne v Zenici objavlja, da so vsa mesta kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev zasedena in da se nihče več ne sprejema.

Angleški listi objavljajo poročila o češkoslovaškem trdnjavskem pasu, ki so ga izdelali najboljši francoski strokovnjaki. Zunanji pas utrdbe je vzdolž državne meje. Glasni trdnjavski pas pa je ob češki jezikovni meji. Ta pas sestoji iz okoli 1000 utrdb, ki so med seboj povezane s podzemljskimi rovi. Vsaka trdnjava je sezidana tako, da se more braniti več mesecev tudi sama. Vsaka trdnjava ima velike zaloge živil in municije ter lastno električno centralo in posebne naprave za čiščenje zraka, da se more v primeru plinskega napada tudi hermetično zapreti od zunanjega sveta. Posadka v teh trdnjavah šteje danes 75.000 mož, more pa se v 24 urah povečati na 250.000 mož.

Hitler namerava baje izdati novo knjigo, ki bi izpopolnila njegovo prvo knjigo »Moja borba«. V knjigi bo baje Hitler pojasnil nastanek nar. socialistične stranke ter podal nar. socialistični svetovni verski nazor, ki naj bi se iz Nemčije razširil na vse nordijske države. Baje bo Hitler v knjigi tudi pojasnil stališče Nemčije do Italije in do drugih držav.

Friderik Vanderbildt, ameriški kralj železnic, je umrl v starosti 73 let.

Japonsko notranje ministrstvo uradno objavlja, da sta zadnji tajfun in njemu sledeča povodenj podrla ali poškodovala 300.000 hiš in da je izgubilo življenje 1200 ljudi. Nad 100 mostov je bilo porušenih.

skrbela za amortizacijo obveznic, ki so last angleških državljanov, nakar je bil sporazum takoj sklenjen. Angleški minister Simon pa je izrečno poudaril, da se sporazum ne tiče gospodarskih odnosov z balkanskimi in podonavskimi državami ter je s tem jasno demantiral vesti, kakor da bi Anglija priznala Nemčiji glede Podonavja in Balkana kakšne posebne pravice.

Italijansko gospodarsko ministrstvo je sklenilo, da bo centraliziralo uvoz živine. V ta namen namerava po nemškem vzoru ustanoviti poseben uvozni urad za živino. Živina, ki se uvažuje iz Madžarske, se že prodaja po tem uradu.

Iz Italije se uradno poroča, da žetev ne bo tako slaba, kakor se je prvotno mislilo, ker bo hektolitrski specifična teža žita boljša kakor pa lani. Dočim je znašala l. 1937. le 70 kg, bo letos dosegla baje 80 kg. Kljub tem optimističnim poročilom pa računajo strokovnjaki s tem, da bo morala uvoziti Italija velike količine žita in italijanska vlada se je dejansko tudi že začela pogajati zaradi nakupa pšenice z drugimi državami.

Predsednik Roosevelt je podpisal odlok o uvedbi minimalnega delovnega časa.

Radio Ljubljana

Torek dne 5. julija, 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Mississipi, suita (plošče) — 20.10: Gotsko stensko slikarstvo na Dolenjskem (Jože Gregorič) — 20.30: Koncert rad. orkestra — 21.15: Brahmsova ura. Sodelujejo: gđc. Ročnik Dana (alt) in g. prof. Marjan Lipovšek (spremljiva in solo) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Prenos iz kavarnе »Nebotičnik«.

Sreda dne 6. julija, 12.00: Angleški mojstri (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Magistrov trio — 18.40: Opazuj in poskušaj (prof. M. Adlešič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Flotura: Alexander Stradella, uvertura (plošče) — 20.00: Kvartet mandolin — 20.45: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvon« — 21.30: Bolgarska plesna glasba (plošče) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Harmonika solo, Rudolf Piliš.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!